

Sygn. akt VII AGa 575/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 kwietnia 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Warszawie VII Wydział Gospodarczy w składzie:

Przewodniczący: SSA Anna Rachocka

Sędziowie: SA Maciej Dobrzyński

SO del. Tomasz Szczurowski (spr.)

Protokolant: protokolant Agata Wawrzyńkiewicz

po rozpoznaniu w dniu 5 kwietnia 2019 roku w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa K. S.

przeciwko (...) spółce akcyjnej w W.

o zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Warszawie

z dnia 11 kwietnia 2017 r., sygn. akt XVI GC 252/16

I. oddala apelację;

II. zasądza od K. S. na rzecz (...) spółki akcyjnej w W. kwotę 4 050 zł (cztery tysiące pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

Sygn. akt VII AGa 575/18

UZASADNIENIE

Powód K. S., wniósł pozew o zapłatę przeciwko pozwanej (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W.. Żądaniem pozwu objęta została kwota 100.000,00 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 1 lipca 2014 r. do dnia zapłaty oraz kosztami procesu, z uwzględnieniem kosztów zastępstwa procesowego.

Pozwana wniosła odpowiedź na pozew domagając się oddalenia powództwa w całości i zasądzenia na jej rzecz kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Wyrokiem z dnia 11 kwietnia 2017 r. Sąd Okręgowy w Warszawie powództwo oddalił oraz zasądził od powoda K. S. na rzecz pozwanej (...) spółka akcyjna w W. kwotę 7 217,00zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

Powyższy wyrok zapadł w oparciu o następujące ustalenia faktyczne i wywody prawne:

W dniu 26 czerwca 2012 r. powód K. S. zawarł z pozwaną (...) spółką akcyjną z siedzibą w W. umowę o świadczenie usług w zakresie zarządzania. Powód został w niej określony jako zarządzający, pozwana zaś jako Spółka.

Na podstawie ww. umowy zarządzający w związku z pełnieniem funkcji członka zarządu zobowiązał się do świadczenia usług w zakresie zarządzania w szczególności do prowadzenia spraw Spółki, uczestnictwa w kolektywnych pracach zarządu Spółki jako członek zarządu, osobistego zarządzania powierzonymi obszarami działalności Spółki oraz reprezentacji Spółki wobec organów państwowych, organów samorządu terytorialnego i osób trzecich, zgodnie z obowiązującymi zasadami reprezentacji.

Zgodnie z treścią § 7 łączącej strony umowy z tytułu świadczonych usług oraz wykonywania wszelkich innych zobowiązań wynikających z umowy, zarządzającemu przysługiwało wynagrodzenie składające się z części stałej i części zmiennej. Stałe miesięczne wynagrodzenie podstawowe ustalane było w wysokości równej 30.000,00 zł netto. Stałe miesięczne wynagrodzenie podstawowe płatne było po zakończeniu danego miesiąca kalendarzowego, w terminie 7 dni od dnia doręczenia Spółce przez zarządzającego faktur VAT.

Jak wynika z treści § 7 ust. 3 umowy wynagrodzenie zmienne (premia) przyznawane było przez Radę Nadzorczą w maksymalnej wysokości do 50% stałego rocznego wynagrodzenia podstawowego, obliczonego jako 12 krotność wynagrodzenia o którym mowa w ust. 2 na zasadach i terminach określonych uchwałą Rady Nadzorczej Spółki. Wynagrodzenie zmienne (premia) płatne było proporcjonalnie do okresu pełnienia przez zarządzającego funkcji w Zarządzie Spółki zgodnie z zasadami określonymi uchwałą Rady Nadzorczej, w terminie 7 dni od dnia doręczenia Spółce przez zarządzającego faktury VAT.

Premia przyznawana na podstawie § 7 ust. 3 umowy miała charakter fakultatywny.

Natomiast zgodnie z treścią § 7 ust. 4 umowy Rada Nadzorcza mogła przyznać zarządzającemu poza wynagrodzeniem zmiennym (Premią) określonym w ust. 3 dodatkowe wynagrodzenie zmienne (Premia Dodatkowa) w związku z osiągnięciem przez zarządzającego celów o szczególnym znaczeniu dla Spółki. Warunkiem nabycia przez zarządzającego prawa do dodatkowego wynagrodzenia zmiennego (Premii Dodatkowej) było podjęcie przez Radę Nadzorczą Spółki uchwały o jego przyznaniu. Dodatkowe wynagrodzenie zmienne (Premia Dodatkowa) płatne było zgodnie z zasadami określonymi uchwałą Rady Nadzorczej, w terminie 7 dni od dnia doręczenia Spółce przez zarządzającego faktury VAT.

Do kwoty wynagrodzenia doliczany był podatek VAT w wysokości zgodnej z aktualnie obowiązującymi przepisami prawa.

W dniu 22 lipca 2014 r. powód K. S. wystawił pozwanej (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. fakturę VAT nr (...) na kwotę 221.400,00 zł brutto z tytułu premii za 2013 r. zgodnie z umową o zarządzanie z dnia 26 czerwca 2012 r.

Pismem z dnia 23 lipca 2014 r. powód wniósł o wypłacenie przez pozwaną na jego rzecz premii za 2013 r. w wysokości 50% stałego rocznego wynagrodzenia podstawowego określonego w § 7 ust 1 umowy o świadczenie usług zarządzania z dnia 26 czerwca 2012 r.

Pismem z dnia 1 sierpnia 2014 r. w nawiązaniu do pisma z dnia 23 lipca 2014 r. pozwana poinformowała powoda, iż Rada Nadzorcza (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. nie podjęła jeszcze decyzji o premii dla członków zarządu za 2013 r. o której mowa w § 7 ust 3 umowy o świadczenie usług w zakresie zarządzania z dnia 26 czerwca 2012 r.

Pismem z dnia 13 sierpnia 2014 r. Departament Nadzoru (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. poinformował Przewodniczącego Rady Nadzorczej (...) spółka akcyjna z siedzibą w W., iż przygotował propozycję rozliczenia pracy członków zarządu (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. za 2013 r. Zdaniem Departamentu Nadzoru (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. w pozwanej spółce nie zostały wyznaczone cele premiowe na 2013 r. jak również nie zostały przyjęte

zasady premiowania członków zarządu. W związku z tym w zakresie oceny pracy zarządu pozwanej spółki w 2013 r. Departament Nadzoru pozyskał opinię Departamentu (...) biorąc pod uwagę m. in. cele zawarte w planie finansowym na 2013 r. Z opinii tej wynikało, iż pozwana spółka nieterminowo realizowała harmonogram w zakresie istotnych zadań postawionych przed zarządem, tj. dot. uzyskania zezwolenia na prowadzenie działalności maklerskiej oraz rozpoczęcia działalności operacyjnej, co z kolei miało wpływ na znaczące niewykonanie wskaźnika (...), przyjętego w planie finansowym spółki. W ocenie Departamentu Nadzoru brak było podstaw do przyznania członkom zarządu pozwanej spółki premii za rok 2013, o której mowa w umowach o świadczenie usług w zakresie zarządzania zawartych z poszczególnymi członkami zarządu w tym także z powodem K. S..

W dniu 20 sierpnia 2014 r. Rada Nadzorcza (...) spółki akcyjnej z siedzibą w W. uchwałą nr 32/2014 mając na uwadze brak realizacji przez Spółkę celów określonych w (...) S.A. na 2013 r. postanowiła nie przyznawać premii członkowi zarządu (...) spółce akcyjnej z siedzibą w W. – K. S..

Pismem datowanym na dzień 2 października 2014 r. pozwana poinformowała powoda, iż działając na podstawie § 7 ust. 3 umowy o świadczenie usług w zakresie zarządzania zawartej w dniu 26 czerwca 2012 r. Rada Nadzorcza nie przyznała mu premii za 2013 r.

Pismem z dnia 23 lutego 2015 r. powód wezwał pozwaną do zapłaty kwoty 221.400,00 zł z tytułu wynagrodzenia zmiennego (premi) za rok 2014 wynikającego z umowy o świadczenie usług w zakresie zarządzania zawartej w dniu 26 czerwca 2012 r. w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania. Wezwanie do zapłaty zostało doręczone pozwanej w dniu 5 marca 2015 r.

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dokumentów przywołanych powyżej oraz zeznań świadka. Większość dowodów z dokumentów nie była kwestionowana przez strony ani pod kątem ich autentyczności, ani prawdziwości. Część okoliczności była zaś między stronami niesporna (art. 230 k.p.c. w zw. z art. 229 k.p.c.).

Podstawowym zagadnieniem mającym znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, było to czy premia wynikająca z treści § 7 ust 3 łączącej strony umowy miała charakter obligatoryjny czy też fakultatywny, a w konsekwencji czy powodowi powinna zostać przyznana premia z tytułu pełnienia funkcji członka zarządu w pozwanej spółce za 2013 r. W tym zakresie Sąd Okręgowy oparł się na złożonych przez strony dokumentach oraz zeznaniach świadka M. S..

Sąd Okręgowy pominął dowód z przesłuchania świadka M. W.. Świadek był kilkakrotnie wzywany na rozprawy przy czym na rozprawie w dniu 27 lutego 2017 r. Sąd postanowił, iż w przypadku niestawiennictwa świadka na termin rozprawy w dniu 3 kwietnia 2017 r. dowód z przesłuchania ww. świadka zostanie pominięty na podstawie art. 242 k.p.c. Świadek M. W. nie stawiał się na rozprawie w dniu 3 kwietnia 2017 r.

W rozważaniach prawnych Sąd Okręgowy uznał, że powództwo było niezasadne i podlegało oddaleniu.

Sąd Okręgowy zaznaczył, że zgodnie z treścią art. 353¹ k.c. strony zawierające umowę mogą ułożyć stosunek prawny według swego uznania, byleby jego treść lub cel nie sprzeciwiały się właściwości (naturze) stosunku, ustawie ani zasadom współżycia społecznego. Ponadto zgodnie z treścią art. 65 § 2 k.p.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Jak słusznie wskazał Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 14 stycznia 2015 r. (sygn. akt I ACa 1384/14) wprawdzie w procesie wykładni oświadczeń woli złożonych w formie pisemnej zasadnicze znaczenie należy nadać językowym regułom znaczeniowym, to jednak odwołanie się do reguł językowych, ze względu na brzmienie art. 65 § 2 k.c., nie może stanowić wyłącznej podstawy ustalenia sensu złożonych przez strony oświadczeń woli. W świetle art. 65 § 2 k.c. wykładnia umowy wymaga analizy zgodnego zamiaru stron i celu umowy, którą należy dokonywać z uwzględnieniem całego kontekstu oświadczeń badanych w aspekcie treści, jak i okoliczności w których zostały one złożone. Wykładni podlega rzeczywisty zamiar i wola stron w dacie złożenia kwestionowanych oświadczeń woli, a nie to, jak strony rozumiały oświadczenia czy interpretowały je później, na skutek zmiany okoliczności, a w szczególności wskutek powstania między nimi konfliktu. Ponadto zgodnie z treścią wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 07 listopada 2014 (sygn. akt I ACa 729/14) z art. 65 § 2 k.c. wynika nakaz kierowania się przy wykładni umowy celem. Nie jest konieczne, aby był

to cel uzgodniony przez strony, wystarcza cel zamierzony przez jedną stronę, który jest wiadomy drugiej stronie. Wątpliwości interpretacyjne, niedające się usunąć za pomocą ogólnych reguł wykładni oświadczeń woli powinny być rozstrzygane na niekorzyść strony, która zreagowała tekst wywołujący wątpliwości. Wskazać ponadto należy, iż zgodnie z treścią wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 10 marca 2015 r. sygn. akt I ACa 1218/14 w procesie wykładni zawartych w dokumencie oświadczeń woli składanych indywidualnie adresatom dopuszczalne jest sięgnięcie do takich okoliczności towarzyszących złożeniu oświadczenia woli, które mogą być stwierdzone za pomocą pozadokumentowych środków dowodowych. Wiążący prawnie sens oświadczenia woli ustala się więc mając w pierwszej kolejności na uwadze rzeczywistą wolę stron, a dopiero wtedy gdy nie da się jej ustalić, sens ten ustala się na podstawie przypisania normatywnego. W myśl § 2 art. 65 k.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy wskazać zdaniem Sądu Okręgowego należy, iż zarówno badając zamiar stron jak i z literalnego brzmienia § 7 umowy o świadczenie usług w zakresie zarządzania wynika, że określona w § 7 ust. 3 premia miała charakter fakultatywny. Przedstawiony w umowie sposób ukształtowania zasad wypłacania premii tj. fakt, że mogła ona wynieść „maksymalnie do 50% stałego rocznego wynagrodzenia” w ocenie Sądu Okręgowego świadczy o możliwości podjęcia w tym zakresie decyzji przez Radę Nadzorczą co do wysokości jak i zasadności przyznawania premii.

Obligatoryjne wynagrodzenie zdaniem Sądu Okręgowego przyznawane powodowi na podstawie umowy o świadczenie usług w zakresie zarządzania wynikało z § 7 ust 2 umowy i uzależnione było wyłącznie od faktu zatrudnienia w pozwanej spółce. Ponadto o uznaniowym charakterze ww. premii świadczy również fakt, iż Rada Nadzorcza nie podjęła uchwały w przedmiocie zasad i terminów przyznawania premii o której mowa w § 7 ust. 3 umowy, a kryteria przyznania premii nie wynikały również z zawartej przez strony umowy. Bezpodstawne jest również twierdzenie powoda, iż o zasadności przyznania mu premii w maksymalnej wysokości świadczy fakt udzielenia mu absolutorium z działalności za cały okres sprawowania funkcji członka zarządu pozwanej spółki. Wskazać należy, iż brak jest w zawartej przez strony umowie szczegółowych regulacji, które jako przesłankę przyznania premii określałyby fakt uzyskania absolutorium.

Zdaniem Sądu Okręgowego po przeanalizowaniu dowodów zaoferowanych przez strony stwierdzić należy, iż do wystąpienia przez powoda z żądaniem zapłaty premii wynikającej z § 7 ust 3 zawartej przez strony umowy konieczne byłoby podjęcie przez Radę Nadzorczą uchwały w przedmiocie wypłaty premii. Uchwała Rady Nadzorczej nie została jednak w tym przedmiocie podjęta, wręcz przeciwnie Rada Nadzorcza pozwanej podjęła uchwałę o nie przyznawaniu powodowi premii wynikającej z § 7 ust 3 umowy z uwagi na brak realizacji celów określonych w planie finansowym spółki na 2013 r.

Ponadto, wskazać należy, iż powód nie wykazał, iż na podstawie § 7 ust. 3 umowy przysługiwałaby mu premia w maksymalnej wysokości. Z przedstawionych przez strony dokumentów wynika, iż ocena działań powoda jako członka zarządu pozwanej nie była pozytywna, świadczy o tym zarówno treść pisma Departamentu Nadzoru (...) S.A. z dnia 13 sierpnia 2014 r. jak i podjęcie przez Radę Nadzorczą uchwały w przedmiocie odmowy przyznania powodowi premii za 2013 r.

Podkreślenia zdaniem Sądu Okręgowego wymaga również fakt, iż analiza językowa brzmienia § 7 ust. 3 łączącej strony umowy prowadzi do wniosku, że premia o której mowa ma charakter uznaniowy (fakultatywny), a sama treść umowy nie kreuje dla powoda roszczenia o jej wypłatę.

Reasumując powyższe rozważania, Sąd Okręgowy uznał, że żądanie powoda zapłaty kwoty 100.000,00 zł z tytułu premii za 2013 r. było bezzasadne wobec czego roszczenie podlegało oddaleniu w całości.

O kosztach procesu rozstrzygnięto w punkcie 2 sentencji wyroku zgodnie z zasadą odpowiedzialności za wynik postępowania wyrażoną w art. 98 k.p.c.

Apelację od powyższego wyroku wniosła strona powodowa, która zaskarżyła wyrok w całości. Zaskarżonemu wyrokowi zarzucono:

1. obrazę przepisów prawa materialnego, tj. art. 65 k.c., polegającą na dokonaniu wykładni umowy z dnia 26 czerwca 2012 r. z pominięciem celu ww. umowy, wskutek czego Sąd pierwszej instancji błędnie uznał, że Premia uregulowana w § 7 ust. 3 umowy z dnia 26 czerwca 2012 r. miała charakter uznaniowy;
2. obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 233 § 1 k.p.c., polegającą na błędnej, dowolnej i powierzchownej ocenie dokumentu w postaci umowy z dnia 26 czerwca 2012 r., dokonanej z naruszeniem art. 65 k.c. i z uwzględnieniem wyłącznie zeznań świadka M. S., wskutek czego Sąd pierwszej instancji błędnie ustalił treść zgodnego zamiaru stron i pominął cel umowy z dnia 26 czerwca 2012 r., a w konsekwencji błędnie uznał, że premia uregulowana w § 7 ust. 3 ww. umowy miała charakter uznaniowy;
3. obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 233 § 1 k.p.c., polegającą na braku należytej oceny prawnej dokumentu w postaci uchwały Rady Nadzorczej pozwanej spółki nr (...), skutkującej błędnym uznaniem, że ww. uchwała stanowi dowód, iż premia uregulowana w § 7 ust. 3 ww. umowy miała charakter uznaniowy;
4. obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 233 § 1 k.p.c., polegającą na bezkrytycznym przyznaniu pełnej wiarygodności zeznaniom świadka M. S. oraz na błędnej i dowolnej ocenie tych zeznań, czego skutkiem było dokonanie przez Sąd pierwszej instancji wykładni § 7 ust. 3 umowy z dnia 26 czerwca 2012 r. wyłącznie w oparciu o ww. zeznania, a w konsekwencji błędne uznanie, że premia uregulowana w § 7 ust. 3 ww. umowy miała charakter uznaniowy;
5. obrazę przepisów postępowania, która miała istotny wpływ na treść orzeczenia, tj. art. 233 § 1 k.p.c., polegającą na bezpodstawnym odmówieniu wiary zeznaniom powoda w zakresie, w jakim twierdził on, że przyznanie premii z § 7 ust. 3 umowy z dnia 26 czerwca 2012 r. miało charakter obligatoryjny, wskutek czego Sąd pierwszej instancji błędnie uznał, że premia uregulowana w § 7 ust. 3 ww. umowy miała charakter uznaniowy.

Wobec powyższego apelujący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie od pozwanej na rzecz powoda kwoty 100.000,00 zł wraz z odsetkami ustawowymi od dnia 1 lipca 2014 r. do dnia zapłaty, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji. Wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu.

W odpowiedzi na apelację pozwana wniosła o oddalenie apelacji oraz zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Apelacja jako bezzasadna zasługiwała na oddaleniu.

Okolicznością bezsporną w niniejszej sprawie jest fakt, że powód zawarł z pozwaną w dniu 26 czerwca 2012 r. umowę o świadczenie usług w zakresie zarządzania, której celem było określenie wzajemnych praw i obowiązków stron w związku z udziałem powoda w zarządzaniu pozwaną spółką poprzez pełnienie funkcji członka zarządu. Umowę tą, stanowiącą kontrakt menadżerki należy zakwalifikować jako nienazwaną umowę o świadczenie usług w rozumieniu art. 750 k.c. Zgodnie z § 7 ust. 1 tej umowy z tytułu świadczonych usług oraz wykonywania wszelkich innych zobowiązań wynikających z umowy, zarządzającemu przysługiwało wynagrodzenie składające się z części stałej i części zmiennej. § 7 ust. 2 umowy precyzował, że stałe miesięczne wynagrodzenie podstawowe przysługuje w wysokości równej 30.000,00 zł netto. W myśl natomiast § 7 ust. 3 umowy wynagrodzenie zmienne (premia) przyznaje Rada Nadzorcza w maksymalnej wysokości do 50% stałego rocznego wynagrodzenia podstawowego, obliczonego jako 12 krotność wynagrodzenia o którym mowa w ust. 2 na zasadach i terminach określonych Uchwałą Rady Nadzorczej Spółki. W myśl § 7 ust. 7 umowy wynagrodzenie zmienne (premia) płatne było proporcjonalnie do okresu pełnienia przez zarządzającego funkcji w zarządzie Spółki zgodnie z zasadami określonymi uchwałą Rady Nadzorczej, w terminie 7 dni

od dnia doręczenia Spółce przez zarządzającego faktury VAT. W niniejszym procesie powód jednoznacznie wskazał, że dochodzi zapłaty przez pozwaną wynagrodzenia określonego w § 7 ust. 3 umowy. Spór zaś pomiędzy stronami sprowadzał się do wykładni § 7 ust. 3 umowy, a w konsekwencji do uznania, czy wynagrodzenie zmienne (premia) ma charakter obligatoryjny (jak uważa powód), czy też fakultatywny, uznaniowy (jak twierdzi pozwana).

Sąd Apelacyjny w niniejszym sprawie w pełni podziela ustalenia faktyczne i wywody prawne Sądu I instancji i przyjmuje je za swoje własne. W ocenie Sądu Apelacyjnego nie można przyjąć, że zaskarżony wyrok został wydany z naruszeniem jakichkolwiek przepisów procesowych, czy materialnoprawnych, aczkolwiek argumentacja Sądu Okręgowego wymaga pewnego uzupełnienia.

W tym miejscu należy wskazać, że zgodnie z art. 65 § 1 k.c. oświadczenie woli należy tak tłumaczyć, jak tego wymagają ze względu na okoliczności, w których złożone zostało, zasady współżycia społecznego oraz ustalone zwyczaje, przy czym w myśl art. 65 § 2 k.c. w umowach należy raczej badać, jaki był zgodny zamiar stron i cel umowy, aniżeli opierać się na jej dosłownym brzmieniu. Na tle art. 65 k.c. należy przyjąć kombinowaną metodę wykładni, opartą na kryteriach subiektywnym i obiektywnym. Stosowanie kombinowanej metody wykładni do czynności prawnych *inter vivos* obejmuje dwie fazy. W pierwszej fazie sens oświadczenia woli ustala się mając na uwadze rzeczywiste ukonstytuowanie się znaczenia między stronami. Oznacza to, że uznaje się za wiążący sens oświadczenia woli, w jakim zrozumiała go zarówno osoba składająca, jak i odbierająca to oświadczenie. Decydująca jest zatem rzeczywista wola stron. Podstawę prawną do stosowania w tym wypadku wykładni subiektywnej stanowi art. 65 § 2 k.c., który, choć mowa w nim o umowach, odnosi się w istocie do wszystkich oświadczeń woli składanych innej osobie. Jeżeli okaże się, że strony nie przyjmowały tego samego znaczenia oświadczenia woli, konieczne jest przejście do drugiej, obiektywnej fazy wykładni, w której właściwy dla prawa sens oświadczenia woli ustala się na podstawie przypisania normatywnego, czyli tak, jak adresat sens ten rozumiał i rozumieć powinien. Za wiążące uznać trzeba w tej fazie takie rozumienie oświadczenia woli, które jest wynikiem starannych zabiegów interpretacyjnych adresata. Decydujący jest normatywny punkt widzenia odbiorcy, który z należyłą starannością dokonuje wykładni zmierzającej do odtworzenia treści myślowych osoby składającej oświadczenie woli.

W ocenie Sądu Apelacyjnego Sąd Okręgowy dokonał wykładni umowy wiążącej strony, a zwłaszcza § 7 ust. 3 umowy z pełnym poszanowaniem powyższych zasad. Przede wszystkim należy zaznaczyć, że Sąd Okręgowy zasadnie wywiódł, że wbrew twierdzeniom powoda sformułowanym w niniejszym procesie w chwili zawierania umowy pomiędzy stronami zgodnym ich zamiarem nie było ukształtowanie premii jako wynagrodzenia obligatoryjnego. Nie można w tym kontekście podzielić zarzutu naruszenia art. 233 § 1 k.p.c. polegającego na bezpodstawnym odmówieniu wiary zeznaniom powoda w zakresie, w jakim twierdził on, że przyznanie premii z § 7 ust. 3 umowy z dnia 26 czerwca 2012 r. miało charakter obligatoryjny, wskutek czego Sąd pierwszej instancji błędnie uznał, że premia uregulowana w § 7 ust. 3 ww. umowy miała charakter uznaniowy. Zdaniem Sądu Apelacyjnego o zgodnym zamiarze stron nie uczynienia wynagrodzenia z § 7 ust. 3 umowy jako wynagrodzenia obligatoryjnego świadczy zachowanie stron po zawarciu umowy. Przede wszystkim świadczy o tym właśnie fakt podjęcia przez Radę Nadzorczą decyzji o przyznaniu powodowi takiej premii za rok 2012 r. Gdyby jak twierdzi powód premia należała mu się automatycznie za sam fakt bycia członkiem zarządu, uchwała taka byłaby zbędna. Trzeba w tym miejscu przypomnieć, że powód sam wskazuje, że na mocy uchwały Rada Nadzorcza „przyznała powodowi za rok 2012 wynagrodzenie zmienne (Premię) w wysokości 50% stałego wynagrodzenia”. W aktach sprawy brak jest powyższej uchwały, niemniej przytoczone twierdzenia powoda przeczą jakoby premia z § 7 ust. 3 umowy miała mieć charakter obligatoryjny. Gdyby bowiem tak było uchwała Rady Nadzorczej dotyczyłaby nie tyle przyznania premii, co jedynie ustalenia jej wysokości. Skoro zaś powód zaaprobował treść powyższej uchwały, to znaczy że akceptował, iż na jej mocy Rada Nadzorcza przyznała mu wynagrodzenie zmienne (premię), jak również określiła jej wysokość. Powyższe zaś dowodzi, że premia z § 7 ust. 3 umowy nie należała się powodowi automatycznie (obligatoryjnie). Skoro zaś z akt sprawy nie wynika, że przeciwko takiemu sformułowaniu uchwały powód protestował, to okoliczność ta stanowi dowód, że w czasie zawierania umowy obie strony nie uznawały premii z § 7 ust. 3 umowy za obligatoryjny element wynagrodzenia powoda. Jednocześnie, jak twierdzi sam powód, uchwała dotycząca premii za 2012 r. była jednozdaniowa. Pozwana okoliczności tej nie zaprzeczyła, a wobec tego Sąd Apelacyjny fakt ten uznał za przyznany. Zdaniem Sądu Apelacyjnego fakt ten z jednej strony nie pozwala ustalić, co

było brane pod uwagę przez Radę Nadzorczą przy podejmowaniu tej uchwały tym bardziej, że jak zeznał powód na czas powzięcia uchwały został on wezwany do opuszczenia posiedzenia Rady Nadzorczej. Na podstawie tych okoliczności w żadnym przypadku nie można uznać, że premia miała charakter obligatoryjny. Z drugiej zaś strony, skoro uchwała o przyznaniu premii za 2012 r. była jednozdaniowa, to okoliczność ta podważa twierdzenie powoda, że celem stron było ustanowienie premii z § 7 ust. 3 umowy, jako wynagrodzenia obligatoryjnego.

Analizując zgodny zamiar stron umowy na chwilę jej zawarcia nie można również pominąć dosłownego brzmienia § 7 ust. 3 umowy, a zgodnie z którym wynagrodzenie zmienne (premia) miało być przyznawane na zasadach i terminach określonych uchwałą Rady Nadzorczej. Powyższe sformułowanie jednoznacznie potwierdza, że regulacja § 7 ust. 3 umowy nie ma charakteru wyczerpującego, albowiem postanowienie to co prawda proklamuje możliwość przyznania przez Radę Nadzorczą rozważanej premii, niemniej nie określa zasad przyznawania tej premii. Powód taką treść § 7 ust. 3 umowy zaakceptował. Gdyby zaś na chwilę zawarcia umowy uważał, że wynagrodzenie zmienne (premia) należy mu się automatycznie, to odwołanie się do uchwały Rady Nadzorczej ustalającej zasady przyznawania tej premii byłoby jednoznacznie sprzeczne z takim zamiarem powoda. Trudno zaś uznać, że powód godziłby się na podpisanie umowy, która w istotnym aspekcie zawierałaby odmienne postanowienie od jego zamiaru. Dowodem poprawności powyższej analizy jest wreszcie pismo powoda zawierające żądanie wypłaty wynagrodzenia, którego dotyczy żądanie pozwu w niniejszej sprawie. W żądaniu tym powód jednoznacznie wskazuje, że Rada Nadzorcza powinna określić zasady i terminy wypłaty premii (k. 73). Powyższe sformułowanie również w ocenie Sądu Apelacyjnego ujawnia zamiar powoda towarzyszący zawarciu przedmiotowej umowy.

Zważywszy na powyższe trzeba wskazać, że powód nie nabył prawa do premii dochodzonej pozwem w niniejszej sprawie, albowiem Rada Nadzorcza pozwanej nie podjęła uchwały o zasadach przyznania premii, zaś ostatecznie podjęła uchwałę odmawiającą jej przyznania za 2013 r. Rada Nadzorcza w świetle przywołanej przez Sąd Apelacyjny wykładni § 7 ust. 3 umowy miała do tego prawo, a wobec tego nie powstało roszczenie objęte pozwem.

Niemniej nawet gdyby strony zawierając przedmiotową umowę rozumiały inaczej treść § 7 ust. 3 umowy, to w ocenie Sądu Apelacyjnego przechodząc do obiektywnej wykładni powyższego postanowienia, nie sposób uznać że powód mógł rozumieć to postanowienie jako obligatoryjne przyznanie mu wynagrodzenia zmiennego (premier), czy choćby jego ekspektatywy. Wbrew zarzutowi apelacji Sąd Okręgowy nie naruszył w tym zakresie art. 233 § 1 k.p.c. poprzez bezkrytyczne przyznanie pełnej wiarygodności zeznaniom świadka M. S. oraz błędną i dowolną ocenę tych zeznań, czego skutkiem było dokonanie przez Sąd pierwszej instancji wykładni § 7 ust. 3 umowy z dnia 26 czerwca 2012 r. wyłącznie w oparciu o ww. zeznania, a w konsekwencji błędne uznanie, że premia uregulowana w § 7 ust. 3 ww. umowy miała charakter uznaniowy. Sąd Okręgowy dokonując wykładni powyższego postanowienia nie poprzestał na zeznaniach świadka M. S., ale powołał inne, akceptowane przez Sąd Apelacyjny okoliczności, które jedynie potwierdzały wykładnię umowy dokonaną przez świadka M. S.. Z analogicznych względów nie był zasadny zarzut obrazy przez Sąd Okręgowy art. 233 § 1 k.p.c. polegającej na błędnej, dowolnej i powierzchownej ocenie dokumentu w postaci umowy z dnia 26 czerwca 2012 r., dokonanej z naruszeniem art. 65 k.c. i z uwzględnieniem wyłącznie zeznań świadka M. S., wskutek czego Sąd pierwszej instancji błędnie ustalił treść zgodnego zamiaru stron i pominął cel umowy z dnia 26 czerwca 2012 r., a w konsekwencji błędnie uznał, że premia uregulowana w § 7 ust. 3 ww. umowy miała charakter uznaniowy

Przede wszystkim w tym kontekście należy odwołać się do wykładni językowej § 7 ust. 3 umowy. Jak już bowiem wskazano w postanowieniu tym wyraźnie zastrzeżono, że przyznawanie wynagrodzenia zmiennego (premier) będzie odbywać się na zasadach i terminach określonych uchwałą Rady Nadzorczej. Dokonując obiektywnej wykładni powyższego sformułowania nie można uznać, że pozwalało ono choćby przypuszczać stronie umowy, że wynagrodzenie będzie przyznawane automatycznie. Gdyby tak miało być powyższe zastrzeżenie byłoby zbędne. Odwołanie się do zasad wynikających z uchwały Rady Nadzorczej oznacza, że § 7 ust. 3 umowy, co prawda dopuszcza przyznanie powodowi wynagrodzenia zmiennego (premier), niemniej ostatecznie kwestii tej nie rozsądza, albowiem będzie ona unormowana dopiero w kolejnej decyzji Rady Nadzorczej. Na podstawie § 7 ust. 3 umowy powód nie może jeszcze mieć wiedzy, co będzie brane pod uwagę przy przyznawaniu premii, a więc członek zarządu nie może być pewnym, że premia ta będzie się mu należała. W konsekwencji nie można uznać, że § 7 ust 3 umowy

gwarantował powodowi wynagrodzenie zmienne (premię) za sam fakt bycia członkiem zarządu. Jednocześnie skoro Rada Nadzorcza nie podjęła uchwały o zasadach przyznawania powodowi premii, a także nie podjęła uchwały o przyznaniu tej premii, to powód nie ma roszczenia o jej wypłatę co decyduje o zasadności oddalenia powództwa.

Nie można również pominąć, że w § 7 ust. 3 umowy po zdaniu wtrąconym „obliczonego jako 12 krotność wynagrodzenia o którym mowa w ust. 2” następuje przecinek. Użycie tego znaku interpunkcyjnego oznacza, że zastrzeżenie „na zasadach i terminach określonych Uchwałą Rady Nadzorczej”, odnosi się do całej treści następującej przed zdaniem wtrąconym, a więc zarówno co do przyznania premii, jak i jej ostatecznej wysokości.

Decydującego znaczenia dla wykładni § 7 ust. 3 umowy nie ma również zawarte w nim sformułowanie „wynagrodzenie zmienne (premia) przyznaje Rada Nadzorcza”, w odróżnieniu od § 7 ust. 4 w którym postanowiono, że „Rada Nadzorcza może przyznać Zarządzającemu poza wynagrodzeniem zmiennym (Premią) określonym w ust. 3 dodatkowe wynagrodzenie zmienne (Premia Dodatkowa)”. Powód dokonuje bowiem wyrównawczego zestawienia § 7 ust. 4 z § 7 ust. 3 umowy. Powód zapomina, że § 7 ust. 4 umowy samodzielnie regulował podstawy przyznania premii dodatkowej, wskazując że będzie to następowało w związku z osiągnięciem celów o szczególnym znaczeniu dla pozwanej. Tymczasem w § 7 ust. 3 umowy zastrzeżono, że Rada Nadzorcza przyznaje wynagrodzenie zmienne (premia), niemniej „na zasadach i terminach określonych Uchwałą Rady Nadzorczej Spółki”. Fakultatywność została więc w tym przypadku przesunięta na podjęcie uchwały ustalającej zasady przyznawania premii. Użycie w § 7 ust. 3 umowy czasownika „przyznać” w trybie oznajmującym, a nie przypuszczającym należy wiązać z tym, że Rada Nadzorcza nie mogłaby odmówić przyznania premii, gdyby zarządzający spełnił warunki z uchwały Rady Nadzorczej ustalającej zasady przyznawania premii. Gdyby Rada Nadzorcza powzięła uchwałę o ustaleniu zasad przyznawania premii, to po stronie powoda w rzeczywistości powstałaby ekspektatywa, czyli prawo podmiotowe tymczasowe związane z uzasadnionym oczekiwaniem na spełnienie się części stanu faktycznego, który gdy zrealizuje się w całości, prowadzi do nabycia prawa ostatecznego (tak: Z. Radwański, Prawo cywilne – część ogólna, Warszawa 2005, s. 104). Niemniej wiadomo, że w niniejszej sprawie Rada Nadzorcza nie powzięła uchwały o ustaleniu zasad przyznawania premii, a więc nie rozpoczęła się realizacja stanu faktycznego kreującego po stronie powoda prawo podmiotowe. Jednocześnie Rada Nadzorcza podjęła uchwałę o odmowie przyznania powodowi premii. Skoro uprzednio Rada Nadzorcza nie ustaliła zasad premiowania, to tak samo jak mogła dowolnie określić zasady premiowania, tak w razie ich braku dowolnie mogła powodowi premię przyznać lub nie i w ocenie Sądu Apelacyjnego brak jest podstaw do kwestionowania stanowiska Rady Nadzorczej.

Za jedynie fakultatywnym charakterem premii z § 7 ust. 3 umowy do czasu uchwały Rady Nadzorczej przemawia również fakt, że w postanowieniu tym nie określono wysokości tej premii wskazując jedynie, że maksymalnie może to być do 50% stałego wynagrodzenia. Takie sformułowanie oznacza, że Rada Nadzorcza mogła przyznać premię od zero złotych, do 50% stałego rocznego wynagrodzenia podstawowego. Brak określenia minimalnej wysokości premii również dowodzi swobody Rady Nadzorczej i przekreśla twierdzenia powoda o obligatoryjnym przyznaniu mu premii. Z takiej możliwości Rada Nadzorcza skorzystała zresztą w zakresie premii za rok 2012, przyznając powodowi ją w wysokości maksymalnej. Niemniej wobec braku określenia zasad premiowania brak było podstaw do wyprowadzenia z tego wniosku, że również za rok 2013 Rada Nadzorcza musiała przyznać premię i to w wysokości maksymalnej. Decyzja rady nadzorczej odmawiająca przyznania premii za rok 2013, przy braku ustalenia zasad premiowania, mieści się w granicach wytyczonych przez powyższe postanowienie umowne, a wobec tego powództwo zasługiwało na oddaleniu.

Z powodu rozważanego aktualnie kontekstu żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy nie ma powołany przez powoda wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 19 września 2014 r. I ACa 323/14. Niezależnie od tego, że zapadł on w okolicznościach konkretnej sprawy, to w dodatku powód konsekwentnie pomija, że z przytoczonego przez Sąd Apelacyjny w Białymstoku stanu faktycznego wynika, że rozpatrywanym przezeń kontrakcie menadżerskim zastrzeżono premię w wysokości nie mniejszej niż kwartalne wynagrodzenie (k. 373). Zgoła zaś odmiennie było w niniejszej sprawie, gdzie minimalnej wysokości wynagrodzenia zmiennego brak, co jak wskazano przekreśla obligatoryjny charakter premii.

Nie można wreszcie zapomnieć, że strony umowy określiły dochodzone przez powoda w niniejszej sprawie wynagrodzenie jako wynagrodzenie zmienne (premia). Zastosowane nazewnictwo również sprzeciwia się obligatoryjnemu jego charakterowi. Gdyby tak był zbędnym byłoby zresztą odróżnianie części podstawowej wynagrodzenia i części zmiennej.

Wreszcie należy wskazać, że Sąd Okręgowy wbrew zarzutom apelacji zważył również na cel § 7 ust. 3 umowy. Przede wszystkim należy zaznaczyć, że powód nigdy nie wskazał przekonywującego celu powyższej części wynagrodzenia, konsekwentnie wskazując, że przysługuje ono za samo bycie członkiem zarządu (przesłuchanie powoda – protokół elektroniczny 00:24:40-00:23:00). Z takim stanowiskiem nie sposób jednak się zgodzić. W ocenie Sądu Apelacyjnego celem gospodarczym tej regulacji było przyznanie powodowi wynagrodzenia za spełnieniem warunków wynikających z uchwały Rady Nadzorczej ustalającej zasady przyznawania premii. Z tego też względu nie można przyjąć za apelującym, że według stanowiska Sądu Okręgowego dochodzi do utożsamienia premii z § 7 ust. 3 umowy z premią z § 7 ust. 4 umowy. Sąd Okręgowy dostrzega bowiem odmienne umowne przesłanki ich wypłaty. Skoro jednak uchwała o której mowa w § 7 ust. 3 in fine umowy nie została podjęta, to powód nie powinien oczekiwać realizacji tej części wynagrodzenia. Cel gospodarczy powyższego porozumienia nie został bowiem wobec braku uchwały rady nadzorczej osiągnięty, a wobec tego powodowi wynagrodzenie się nie należy, co potwierdziła uchwała rady nadzorczej odmawiająca wypłaty tejże premii. Nie sposób podzielić twierdzeń powoda, że podjęcie przez Radę Nadzorczą uchwały o odmownie przyznania wynagrodzenia zmiennego po zakończeniu roku obrotowego jest „zastanawiające i zdrożne”. Uchwała ta jedynie była odpowiedzią na wniosek powoda o wypłatę wynagrodzenia, a więc powód myli w tym kontekście przyczynę ze skutkiem. Natomiast to fakt braku ustalenia zasad przyznania wynagrodzenia zmiennego pozbawił powoda podstawy do przyznania ochrony prawnej dochodzonemu przez niego w niniejszej sprawie roszczeniu. Brak takiej uchwały powodował, że wypłata na rzecz powoda premii była całkowicie uznaniowa. Ponownie trzeba przypomnieć, że powód domagał się wynagrodzenia, a przesłanki jego przyznania w ocenie Sądu Okręgowego i Sądu Apelacyjnego się nie spełniły. Kwestia konsekwencji ewentualnych uchybień pozwanej w związku z niepodjęciem uchwały o ustaleniu zasad premiowania nie ma znaczenia dla roszczenia o wynagrodzenie. Okoliczność ta ewentualnie mogłaby być rozważana w razie wywiedzenia przez powoda roszczenia odszkodowawczego, przy czym w niniejszym postępowaniu powód roszczenia takiego nie zgłaszał.

Ostatecznie Sąd Okręgowy zasadnie przyjął, że skoro Rada Nadzorcza pozwanej spółki odmówiła powodowi przyznania premii za 2013 r., co było możliwe w związku z brakiem uprzedniego ustalenia zasad premiowania zarządzającego, to powodowi nie przysługuje roszczenie objęte sporem w niniejszej sprawie. Żadnego znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy nie miało udzielenie powodowi absolutorium za 2013 r., czy zatwierdzenie sprawozdania finansowego za 2013 r. Wobec bowiem braku uprzedniego ustalenia zasad przyznawania premii z § 7 ust. 3 umowy Rada Nadzorcza pozwanej spółki miała swobodę przy uwzględnieniu wniosku powoda o jej wypłatę. Działanie takie było zgodne z § 7 ust. 3 umowy. Bez znaczenia też pozostawały przesłanki, które w ocenie Rady Nadzorczej przemawiały przeciwko przyznaniu powodowi premii, albowiem wobec fakultatywnego (uznaniowego) jej charakteru decyzja Rady Nadzorczej mogła nie zawierać jakiegokolwiek uzasadnienia. Jak już wyżej wskazywano brak uprzedniego ustalenia przez Radę Nadzorczą zasad przyznania premii wyklucza uznanie istnienia po stronie powoda choćby ekspektatywy tej premii. Zasadnie więc Sąd Okręgowy powództwo oddalił, co przemawiało jednocześnie za oddaleniem apelacji w niniejszej sprawie, na podstawie art. 385 k.p.c. jako bezzasadnej.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. Postępowanie apelacyjne zostało w całości wygrane przez stronę pozwaną. Zasadnym było więc zasądzenie na jej rzecz pełnych poniesionych przez nią kosztów postępowania apelacyjnego na które składały się koszty zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym w kwocie 4050 zł, których wysokość została ustalona na podstawie § 2 pkt 6 w zw. z § 10 ust. 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz. U. 2015, poz. 1804 z póź. zm).

Z powyższych względów orzeczono jak w sentencji wyroku.

Maciej Dobrzyński Anna Rachocka Tomasz Szczurowski